

enkele Rotterdammers, die de vindplaats herhaaldelijk met hun motorbooten bezochten; en door een ander lid, dat ook een troep grazende paarden in dezen veel op zijn geweten heeft (en helaas niet alleen ten opzichte van de hoornpapaver!), ik voor mij acht het grootste gevaar, dat dit mooie terrein te veel bekend wordt. Het zal mode gaan worden, naar „De Beer“ te gaan. Al zou nu op deze excursie geen enkele plant geplukt worden, noch een enkel dier gevangen (wat ik gaarne wil aannemen)..... wat een of meer weken later gebeurt, dat weet men niet.

Men begrijpe mij goed: ik ben niet tegen dergelijke groote excursies, integendeel, ik acht ze zeer nuttig. Maar wel vraag ik mij af, of het wel noodig is, voor menschen, wier voornaamste genot ligt in het gezamenlijk uitgaan onder deskundige leiding, zulke prachtterreinen tot doel van den tocht te kiezen; en of voor hen een uitstapje naar een mooie bosch- of heidestreek niet even amusant en leerrijk zou zijn.

Rotterdam.

W. H. WACHTER.

De opmerking van den heer Wachter heeft mijn volkomen instemming. Vooropgesteld dat de natuurstudie zooveel mogelijk bevorderd dient te worden en ook dat het aanleggen van verzamelingen de eerste grondslag is voor degelijke studie, moeten wij toch met klem opkomen voor het ongestoord bewaren van die landschappen van den eersten rang, waar de groote bijzonderheden van onze Flora en Fauna tot nu toe een veilig asyl hebben gevonden. De nood der tijden, de onrustige bedrijvigheid, die een kenmerk zal zijn van de naaste toekomst, zullen ons natuurschoon meer dan ooit in gevaar brengen en menige mooie planten- en dierensoort in ons land zal het lot hebben te ondergaan van de Gele Hoornpapaver van „De Beer“.

Ze stonden daar zoo mooi, die planten. Niet een aangewaaid exemplaatje, hier en daar verspreid, maar een mooie formatie, een groep van honderden, groot en klein even boven de aanspoelsellijn aan den voet van het lage duin. - Precies zooals ze ook geschaard staan aan den overkant van de nauwe Noordzee, langs het Engelsche strand.

Ze leverden een van de aardigste voorbeelden ervan, dat de Noordzee tusschen beide landen eer een band dan een scheiding vormt. En nu zijn ze dan uitgeroeid, balddadig en onnoodig. Wie ze, lofwaardig pogen! in zijn tuin wilde kweken, had niet anders behoeven te doen dan een paar rijpe vruchten mee te nemen, want ze willen uit zaad evengoed voort, misschien nog makkelijker dan door verplanten. De plantengroep, in haar belangrijkheid nog slechts een jaar of vijftien in ruimer kring bekend, was blijven bestaan en had ons wie weet nog wat kunnen leeren. Ook in andere opzichten is „De Beer“ merkwaardig. Als broedterrein voor vogels kan het wedijveren met de beste plekken van Texel. De flora van slik en zand, de schelpen van de kust, het worden en vergaan der duinen, alles is er even rijk en volledig te bestudeeren.

Sinds langen tijd heeft de Vereeniging tot Behoud van Natuurmonumenten

zich met dat eilandje aan den Hoek van Holland bezig gehouden en wij wanhopen er nog niet aan, of de eerste belanghebbenden bij dat terrein, de Staat der Nederlanden en de Gemeente Rotterdam, zullen van hun goede gezindheid doen blijken en eenmaal nog aan „De Beer” zijn ware bestemming geven en het doen worden het rijkste plekje van natuurschoon, van planten- en dierenleven in de heele delta van Rijn en Maas. Zij moesten er een eer in stellen, en het kan opperbest gebeuren, zonder dat het groot-havenbedrijf of landbouw, veeteelt, jacht of visscherij er door worden belemmerd. Bewaking en organisatie van het bezoek zouden onder deskundige leiding, die in Rotterdam of aan den Hoek van Holland zelf gemakkelijk is te verkrijgen, tot aller tevredenheid kunnen worden geregeld. 't Is werkelijk zonde, dat een soort van goedige lakschheid tot nu toe de zaak een min of meer beklagenswaardig verloop heeft doen nemen. Ook twijfel ik er in 't geheel niet aan, of na een paar jaren van rust en bewaking staat er de Gele Hoornpapaver weer fleurig langs het strand. De Vereeniging tot Behoud van Natuurmonumenten heeft in dit opzicht reeds menige leerzame ervaring opgedaan. In de eerste jaren na den aankoop van het Naardermeer nam het aantal der lepelaars niet zoo snel toe, als te verwachten was. Dat kon alleen te wijten zijn aan het bezoek. Weliswaar kwam er niemand dan onder toezicht van den opzichter, maar als er eens een gezelschap was van drie of vier booten vol, of wanneer er meer bezoeken op één dag kwamen, dan werden de vogels te veel verontrust en daar leed het broeden onder of er verliep zich soms een angstig jong. Toen is het bezoek beperkt, de groote kolonie is zelfs een paar seizoenen geheel ongemoeid gelaten en in de volgende jaren nam ook werkelijk het aantal der nesten toe. Thans weten we om zoo te zeggen op een prik, hoe ver we met de lepelaartjes kunnen gaan.

Het meeste plezier heb ik beleefd van een geit. Die weidde met haar bekende vraatzucht in een venig landje, dat oostwaarts lag van het berkenboschje, recht tegenover het visschershuis. Dat stukje land was echt rijp laagveen, het zag er op een afstand zeer veelbelovend uit, maar bleef jaar in jaar uit beneden de verwachting. Toen kreeg ik die geit in de gaten en na kort beraad werd ze naar een ander stuk verwezen, waar het niet op aan kwam. Thans, in drie jaar tijd, zit het vol berkenopslag en is het op weg om een mooi rijk berkenbroeklandje te worden.

Op sommige terreinen der Vereeniging worden, hoewel vaak met vreeze en beven, bezoekers onbeperkt toegelaten, op andere komt geen mensch. Dat zijn een paar botanische schatkamertjes en bovendien de kleine Texelsche bezittingen, De Staart en De Putten, die werkelijk niet anders zijn dan veilige broedplaatsen en schuilplaatsen van vogels. Gelukkig zijn ze zóó gelegen, dat de wandelaars in de onmiddellijke nabijheid toch een leerzaam overzicht over de rijke plekjes kunnen genieten. Met Griend gaat het net zoo, daar wordt voorloopig niemand toegelaten. Later kunnen we eens zien, in hoeverre bezoek mogelijk is en dan komen in de eerste plaats in aanmerking de geleerden en onderzoekers en later

als het kan de andere belangstellenden, maar altijd in kleine groepjes, nooit boven het getal der Muzen.

Voor de beginners, die werkelijk bezield zijn met de echte natuurliefde, bestaat ook buiten de beroemde terreinen nog gelegenheid genoeg om te werken. En het is ook veel beter, dat ze daar hun eigen weg leeren vinden dan dat ze als schaapjes geleid worden naar een kribbe, die kant en klaar staat vol voer. 't Is nog niet zoo lang geleden dat een hotelhouder op Texel adverteerde: „Eigen broedterreinen voor de bezoekers”, waar we tusschen twee haakjes ons zeer vroolijk over hebben gemaakt. Onlangs ben ik nog met een troepje jongelui naar Texel geweest en toen hebben we onzen mooisten dag gehad zonder eenige leiding, in een onbekaamd hoekje, waar de deelnemers aan den tocht juist zooveel konden vinden als zij op het peil hunner kennis en ervaring met profijt konden verwerken. Zoo bleef er een frissche lust in voor later. Bij menige excursie worden de deelnemers overvoerd of kunnen zij niet tot het goede besef komen van de belangrijkheid der dingen, die hun worden vertoond en dan wordt eigenlijk het mooie natuurterrein — en nu denk ik weer aan Wachter's „De Beer” — geprofaneerd.

Nu beschouwe men dit niet als een diatribe speciaal tegen de Rotterdamsche excursie, die intusschen al heeft plaats gehad en in welker leiders wij, ook inzake natuurbescherming, het grootste vertrouwen mogen stellen, maar het gaat hier vooreerst om de bescherming van „De Beer” en in de tweede plaats over de algemeene kwestie, hoe profijtelijke natuurstudie en propaganda voor natuurstudie kunnen plaats hebben zonder dat het natuurschoon zelf wordt benadeeld.

JAC. P. THIJSSSE.

IETS OVER DE LEVENDE NATUUR VAN WINTERSWIJK ¹⁾.

 ROUWENS ook de niet levende natuur van onze gemeente is bijzonder belangrijk: We maken een wandeling van de Kottensche school, niet ver van de rijksgrens gelegen, tot in het Ratumsche, een wandeling van ongeveer een half uur, en rapen daarbij achtereenvolgens van den vlakken bodem of uit beekbeddingen op: cenomane kalk, Gault-groenzand, lias, muschelkalk en bontzandsteen, — van den interessanten rotsbodem, die hier aan, of althans dicht aan de oppervlakte komt. Is er in ons land een tweede plekje te vinden, waar voor den geoloog dat alles als het ware zoo mooi opeengehoopt ligt?

Verder treffen we op onze tochten door de gemeente Winterswijk tertiaire leemlagen aan, septariën-klei, zand en veen. Drie veentjes liggen er op de grens:

¹⁾ De gemeente Winterswijk bestaat uit het dorp en de buurschappen: Oost Dorpbuurt, West Dorpbuurt, Meddo, Huppel, Henxel, Ratum, Kotten, Brinkheurne, Woold, Miste en Corle.